

Mali trgovec

Izhaja vsako soboto. Celoletna naročnina Din 60.—, polletna Din 30.—, mesečna Din 5.—.
Rokopisi se ne vračajo. Uprava in uredništvo: Gregorčičeva ulica 23, telefon št. 2552.
Čekovni račun št. 15.420.

Leto I.

Ljubljana, dne 7. decembra 1929.

Štev. 5.

Enajst let Jugoslavije.

Lelošnji prvi december kot enajsto obletnico ujedinjenja je svečano in z najboljšimi upi vseh src enodušno praznovala cela Jugoslavija.

Nam naklonjeno inozemstvo, se je pridružilo manifestaciji, radujoč se z nami enajste obletnice ujedinjenja in želeč nam uspeha in procvitanja.

Razdeljena kulturna in etična vzgoja našega naroda, ki se je razvijal in pripravljal na osvobojenje pod pelimi in celo šestimi različnimi kronovinami, je bila vzrok, da v notranje-političnih nazorih nismo bili vedno edini. In notranje nesoglasje, ki je zavzemalo vedno širše in širše plati, je prekoračilo vse dovoljene mere, škodovalo gospodarskim interesom države in ubijalo njen ugled v inozemstvu.

Razpaljena strankarska borba ni poznala mej svoji zagrizenosti niti tam, kjer je šlo za naše najvišje koristi, ne

izbrajoč pri tem sredstev za dosego lasnega prestliža.

Z odločno gesto je posegel v te vse razkrajajoče razmere naš kralj s svojim januarskim manifestom ob spontanem odobravanju vseh pravih ljubiteljev Jugoslavije in usmeril državni pravec k jasnim ciljem s poti, ki gotovo ni vodila k dobremu.

Sadovi kraljevega koraka se že danes kažejo v porastu našega ugleda v inozemstvu, v izboljšanju in pocenitvi državne uprave ter v pomiritvi strankarskih prepričanj. Vsi znaki pa napovedujejo tudi skorajšnje ozdravljenje gospodarskih razmer.

Poklonitveni akciji, ki so jo pokrenila hrvatska mesta v znak hvalečnosti in vdanosti Njegovemu Veličanstvu, se pridružuje radosne duše tudi slovenski trgovec.

Uprava trgovine.

(Nadaljevanje.)

Odpošiljatelj zamore blago z naknadno odredbo med vožnjo ustaviti, prenasloviti, ali pa vskladiščiti do nadaljnje odredbe v železniškem skladišču. Od vskladiščnega ali prepozno dvignjenega blaga zaračuna železnica ležarino, ki je odvisna od teže in števila dni.

Rečna plovba.

V naši državi je rečna plovba omejena samo na Donavo in njene glavne pritoke, t. j. Savo in Dravo. Promet po

naših rekah oskrbujejo razna plovilbeno podjetja, deloma domača, pa tudi mešana in inozemska. Največje je mešana podjetje: »Dunavska paroplovna družba«.

Paroplovna društva imajo zopet svoje posebne tarife, ki se deloma regularizirajo z višinami železniških tarif, vendar pa so precej cenejše.

Za Slovenijo je še danes zelo važno tudi splavarstvo po Savinji, Savi in Dravi. Ta — sicer že nekoliko zastareli

način rečne plovbe je še vedno najcenejši za promet z lesom, posebno ako je blago namenjeno za prodajo v tuzemstvu.

Pomorska plovba.

Pomorski promet je urejen z zakonom o brodarstvu. Pomorska oblast vodi točno evidenco o trgovskih ladjah in njihovi tonaži, ki je z lasništvom, vodstvom in moštvom vpisana v pomorskem registru.

Vsako ladjo pred plovbo pregledajo, izračunajo njeno prostornino ter na ta način določijo število brutto ton posamezne ladje. Za vsako register-tono mora odpasti v ladijski prostornini po 2,83 m³ za nakladanje lovorov. Bruto tonaža pa je celokupna prostornina ladje.

Oblast izda vsaki trgovski ladji potrdilo o registraciji, s katerim se podeljuje ladji pravico do vožnje in potrdilo o lasništvu ladje, ki dokazuje lasništvsko pravico. Ta dva dokumenta morata biti vedno v ladijskem arhivu istočasno s seznamom mošlva.

Poleg razdelitve po register tonah so ladje klasificirane tudi po njih ustroju in brzini v več razredov.

Pomorski blagovni promet razlikuje v glavnem dve prevoznici tarifi, in sicer tarifo za lahko in tarifo za težko blago. Lahko blago se tarifira po prostornini, t. j. od kubičnega metra, težko pa po teži. Ako ena tona blaga zavzema večjo prostornino kot 1 m³, se smatra za lahko blago. Točneje: težko blago sme v teži enega angleškega brodarkega centa (1015 kg) zavzeti največ 40 kubičnih čevljev (1,1 m³).

Našo trgovsko pomorsko plovbo oskrbuje nekaj domačih podjetij, predvsem »Jadranska plovlitba« in mnogo tujih podjetij. Jugoslovanska trgovska mornarica pa se še vedno izpopolnjuje in razvija.

Nekatere teh ladij oskrbujejo samo promet med domačimi pristanišči, ali med lastnimi otoki in celino. Drugi — predvsem večji parniki pa oskrbujejo promet z inozemstvom. V tem slučaju govorimo o prekomorski plovbi.

Oizvojni pošiljalci navadno prodajalec kupca obvesti brzojavnim poštom, ali pa

mu pošlje dvojno pismeno obvestilo v originalu in kopiji vsako z drugim parnikom. Pri cenah za prekomorsko blago nalepimo vedno označbo: »cif« ali »fob«. »Cif« je označba za ceno blaga do uvoznega pristanišča, »fob« pa je cena blaga od izvoznega pristanišča; torej gredo pomorski stroški pri označbi »fob« na račun kupca, dočim pri označbi »cif« ali tudi samo »cf« plača prodajalec vozino do uvozne luke. Često pa je pri cenah, ali pod računom, napisana oznaka: »ex Godovni«, kar znači, da je v ceni zapopaden tudi ves vozni strošek do kupčeve železniške postaje.

Prekomorske ladje so dolžne voditi tovarno knjigo, v kateri mora biti za beležen vsak komad blaga, da se zamorejo, na ta način izkazati pri raznih carinskih pregledih.

Kot prometna pogodba med pošiljateljem in brodarstvom podjetjem velja pomorski tovarni list ali »konosement«, ki ga izstavi pošiljatelj v najmanj treh, pa tudi pet izvodih. En izvod ostane na ladji, ostale izvode pa dobi pošiljatelj vrnjene, da jih zamore poslali v enem ali dveh izvodih kupcu.

Na podlagi takega »konosement-a« pa zamore prodajalec tudi mnogo prej priti do denarja, ako je kupec v zvezi s katero izmed tuzemskih bank, ali pa s kakim večjim bančnim podjetjem v Evropi. V tem slučaju zamore običajno konsument odstopiti kateri izmed naših bank in izstaviti na kupca menico za približno ¾ vrednosti. Bančno podjetje, s katerim je kupec v zvezi, pošlje prodajalcu rimeso, katero zamore vnovčiti na borzah.

Registrirane trgovske ladje smejo in morajo razobeseli posebno trgovsko zastavo svoje države. Vse registrirane ladje ene države skupaj tvorijo trgovinsko mornarico.

Zavarovalnice.

Zavarovalna podjetja prištevamo med trgovske pomožne obrti. Pod zavarovanjem razumemo pogodbo dveh fizičnih ali juridičnih oseb, s katero se ena izmed pogodnic zaveže drugi, da ji izplača določeno odškodnino v slučaju, ako se pripeti v pogodbi predvi-

deni dogodek. Stranka, ki se zaveže izplačati odškodnino, se imenuje zavarovalec, zavarovana stranka pa zavarovanec.

Zavarovanec se nasprotno obveže zavarovalnemu podjetju plačati primerno letno ali mesečno premijo, ki je običajno izražena v odstotkih zavarovanega zneska in poleg tega odvisna od različnih prilik, predvsem od rizika, ki je za posamezne slučaje zavarovanja lahko nižji ali višji.

Zavarovalna pogodba mora biti pisмено sestavljena in podpisana od obeh strank ter kolekovana po odgovarjajočih taksah. Ta pogodba se naziva: polica.

Zavarovanj je mnogo vrst. Najnavadnejša in pri nas vobičajena so sledeča:

Zavarovanje proti požaru, kjer se zavarovalnica zavarovancu obveže izplačati vsled ognja nastalo škodo na njegovih premičninah, nepremičninah ali živalih. Najvišji znesek odškodnine je naprej ugotovljen ter se v slučaju požara izplača cela vsota po odbitku vrednosti nepoškodovanega ali deloma poškodovanega blaga in objektov. Zavarovalna premija je odvisna od višine celokupnega zavarovanega zneska.

Življensko zavarovanje je dvoje vrst: 1. za slučaj smrti, 2. za slučaj doživelja zavarovanca, in 3. mešano zavarovanje za slučaj smrti in doživelja.

V prvem slučaju se naprej dogovorjena vsota izplača zavarovančevim pravnim naslednikom ob njegovi smrti, ali pa v polici določeni osebi. — Zavarovanja samo za slučaj smrti so podvržena najnižjim premijskim odstotkom in je njih višina odvisna predvsem od višine zavarovane vsote, istočasno pa tudi od zavarovančeve starosti in njegovega zdravja ter je tem nižja, kolikor je zavarovanec mlajši in zdravejši, ker bo potem tudi dalje plačeval pogojene letne ali mesečne prispevke.

Drugi način: zavarovanje na doživelje se razlikuje od prvega v tem, da dobi zavarovanec vnaprej pogojeni znesek zavarovalnice, ako doživi gotovo dobo starosti, odnosno ako živi določeno število let po sklenjeni pogodbi. Premije so tudi v tem slučaju odvisne predvsem od višine zavarovanega zneska in po-

leg lega od števila zavarovanih let. Premije pa so v tem slučaju obratno nižje, čim starejši in bolehnější je zavarovanec, ker je manj upanja, da bi preživel določeni življenski rok, vsled česar zapadejo vse plačane premije zavarovalnici. Ta način zavarovanja je pri nas zelo redek.

Najpogostejši je mešani način za slučaj doživelja in smrti. V tem mešanem načinu se zavarovalnica obveže izplačati zavarovancu vnaprej pogojeno vsoto ako preživi gotovo število let po sklenjeni pogodbi, ali pa njegovim pravnim naslednikom, za slučaj ako bi umrl pred potekom tega časa. Premije so tu višje kot pri prvem načinu za slučaj smrti, sicer pa so odvisne od istih pogojev kot pri zavarovanju za slučaj smrti.

Znano je tudi **pokojninsko zavarovanje**, ki je pri nas v rokah državnega pokojninskega zavoda za nameščence. Prilastni nameščenci in njih delodajalci so po zakonu dolžni plačevati od njihove plače odvisno višino mesečnih premij. Sedaj plačuje delodajalec dve, delojemalec pa eno tretjino teh premij. Za slučaj onemoglosti, ali po gotovem številu zavarovanih let dobiva zavarovanec od pokojninske zavarovalnice določeno mesečno pokojnino, ki je odvisna od vplačanih prispevkov in števila zavarovanih let. V slučaju smrti prejema pokojnino delanezmožna rodovina, ako jo je zavarovanec preživljal: vdova, nepreskrbljeni otroci itd. — V nekaterih izjemnih slučajih izplača pokojninska zavarovalnica ob smrti enkratno odpravnino.

Slična so tudi **rentna in starostna zavarovanja**, ki jih za sedaj sklepajo privatniki neobvezno, t. j. brez zakonite dolžnosti. Tudi v teh slučajih prejema zavarovanec po preteku gotove dobe določeno mesečno pokojnino ali rento. V teku imamo zakon o starostnem zavarovanju, obveznem za gotove sloje naroda, po katerega načrtu naj bi se potom davka, odnosno doklad ali posebnih premij uvedla dolžnost zavarovanja za starostno dobo.

Zavarovanje proti vremenskim neugodam, kakor: povodnji, toči, slani, viharju itd. je pogodba, ki obvezuje za-

varovalnico, da povrne v danem slučaju zavarovalncu škodo na pridelkih in drugi njegovi imovini.

Bolniško zaavrovanje je splošno znano obvezno zavarovanje delavcev in drugih nastavljenecv za slučaj bolezni. Premija se plačuje od višine mesečnih ali tedenskih prejemkov, in sicer plača delodajalec eno, delojemalec pa dve tretjini premije. Dočim imajo državni nastavljenci svoj lastni zavod, oskrbuje privatne nemeščence pri nas »Okrožni urad« za zavarovanje delavcev. »Donekod imajo večja industrijska in rudokopna podjetja lastne bolniške blagajne in zdravnike ter celo bolnice. Poleg »Okrožnega urada« pa oskrbujejo pri nas bolniško zavarovanje še druge zavarovalnice, kakor: »Trgovsko bolniško podporno in zavarovalno društvo« v Ljubljani in še par drugih.

Slučna in tudi deloma zvezana z bolniško zavarovalno dolžnostjo so **nezgodna zavarovanja**, pri katerih »Okrožni urad« in druge bolniške zavarovalnice že vračunajo k zavarovalni premiji nezgodni odstotek, ki se ravna po višini nevarnosti pri delu, katerega opravlja zavarovanec. Mnogi privatniki, ki sicer niso zavarovani pa se pri različnih zavarovalnih podjetjih zavarujejo za slučaj nesreče. Posebno je to zavarovanje v navadi in potrebno za športnike, kakor avtomobiliste in motocikliste pa tudi pri raznih trgovskih poklicih, posebno pri potnikih, ki so dnevno izpostavljeni nevarnostim, da jih doleti kaka nezgoda.

Obstoji še nebroj drugih zavarovanj, ki bi jih zamogli prištevali k eni ali drugi gorinavedenih vrst. Tako si operni pevci zavarujejo svoj glas, virtuozji svoje prste, filmske zvezde celo svoj pogled ali nasmešek itd. — Lahko rečemo, da današnja zavarovalna praksa vsebuje med zavarovanimi predmeti in osebami prav vse, kar je z enim ali drugim v zvezi.

Posebej bi morda odelili še **zavarovanje proti izgubam na borzah** ali pri raznih drugih podjetjih.

Za trgovstvo zelo važno je **zavarovanje blaga** na železnici in po morju.

Poleg delniških zavarovalnih podjetij obstoje še razna vzajemna zavarovalna

podjetja, ki sličijo zadrugam, pri katerih se vse članstvo zaveže plačati primeren prispevek, ako se komu izmed članov pripeti pogojeni slučaj nesreče, kakor n. pr. pri nas »Ljudska samopomoč« v Mariboru zavaruje svoje člane za slučaj smrti.

Najvažnejša naša zavarovalna podjetja so sledeča:

Banka Slavija »Jugoslovanska zavarovalna banka Slavija, d. d. Centrala v Ljubljani. Podružnice: v Beogradu, Zagrebu, Osijeku, Sarajevu, Novem Sadu in Splitu.

Ustanovljena za Jugoslavijo leta 1922, prevzela vse posle prejšnje »Vzajemne zavarovalne banke Slavije« v Pragi, ustanovljene leta 1869.

Delniška glavnica znaša 2,500.000 Din, premijski in rezervni fond: Din 33,955.395. Zavarovalnica je od leta 1922 naprej izplačala na zavarovalnicah Din 55,705. 895.—.

Zavarovalnica vrši sledeča zavarovanja: življenska zavarovanja, zavarovanja proti požaru, vlomu, razbitju stekla, toči; jamstvo, nezgode, transportna zavarovanja.

Njena specijaliteta je: požar, življenje, nezgode.

»Slavija« je prva slovanska zavarovanja: življenska zavarovanja, zavarovanja poslovne zveze zunaj države izključno le z največjim slovanskim zavarovalnim zavodom, to je »Vzajemno zavarovalno banko Slavijo« v Pragi, ki ima lastnih fondov in rezerv že preko ene milijarde dinarjev.

»Croatia«, zavarovalna zadruga, podružnica za Slovenijo v Ljubljani, Šelenbugova ul. ca 4. Centrala v Zagrebu; podružnice v Banjaluki, Beogradu, Bjelevaru, Dubrovniku, Mariboru, Novem Sadu, Osijeku, Sarajevu, Splitu, Subotici, Šibeniku in Velikem Bečkerek. Ustanovljeno leta 1884. Jamstvena glavnica Din 80,000.000. Zavaruje za, požar, vlom, nezgode, transport, točo, življenje, jamstvo chomage, auto, steklo.

»Duna v«, zavarovalna del. družba. Centrala v Zagrebu.

Podružnice: Ljubljana, Novi Sad, Beograd, Osijek, Sarajevo, Veliki Bečerek, Zagreb.

Ustanovljena leta 1920.

Vrši zavarovanja za požar, življenje, vlom, steklo, jamstvo, nezgode, transport in ločo.

Specijelno izvršuje ljudsko zavarovanje na življenje brez zdravniškega pregleda.

»Feniks« zavarovalna družba za življenje na Dunaju, ravnanje za kraljevino Jugoslavijo v Beogradu. Ravnanje za podružnic v Jugoslaviji: Za Slovenijo, Dalmacijo in Črno goro v Ljubljani, za Hrvaško v Zagrebu, za Slavonijo v Osijeku, za Bosno in Hercegovino v Sarajevu, za Srbijo, Bačko in Banat v Beogradu. Vplačana delniška glavica Din 32.000.000.—. Aktiva družbe in premijske rezerve 31. decembra 1928. Din 1.979.564.760.—. Zavarovalno stanje 30. junija 1929 Din 16.000.000.000. Delokrog družbe obsega sledeče države: Jugoslavijo, Avstrijo, Belgijo, Bolgarijo, Češkoslovaško, Egipt, Francijo, Grčijo, Holandijo, Italijo, Madžarsko, Nemčijo, Palestino, Poljsko, Rumunijo, Sirijo, Spanijo in Turčijo. V Jugoslaviji je družba prevzela portfelje sledečih inozemskih zavarovalnih družb: »Guardian« (New-Yorker Germania) v New-Yorku, »Star« v Londonu, »Nordstern« Lebensversicherungs A. G. v Berlinu, »Gotha« Lebensversicherungsbank v Göttingenu, »Allianz« na Dunaju, »Gisela-Verein« na Dunaju, »Janus« na Dunaju, »Allgemeiner Beamtenverein« na Dunaju, »Atlas« na Dunaju, »Universale« na Dunaju, Wiener Sländliche Versicherungs-Anstalt« na Dunaju, Wiener Lebens- u. Renten v. A.« na Dunaju, »I. Ungar. Militärdienst v. A.« v Budimpešti, »Franco-Hongroise« v Budimpešti, »I. Mädchen-Ausstattungs-Verein (Union)« v Budimpešti, »Landwirte-Genossenschaft« (Gazdak) v Budimpešti, »Ungar. Lebens- u. Renten V. A.« v Budimpešti, »Nationale« Unfall Versich. Anstalt« v Budimpešti, »Hungaria« v Budimpešti, »Vaterländische Vers. A.« (Hazai) v Budimpešti, »Ungar.-Holländische V. A.« v Budimpešti, »Pallas« Lebensvers.-Gesellschaft v Budimpešti. — Družba

sklepa življenska zavarovanja vseh vrst z in brez zdravniške preiskave za slučaj doživetja in smrti, oltoška in štedilna zavarovanja, rentna zavarovanja, zavarovanja proti nezgodam, zavarovanja zakonske odgovornosti, zavarovanja vseh auto-rizikov itd. po najmoedernejših kombinacijah in priznana najnižjih tarifah. Police naše družbe sprejema ministarstvo za vojno in mornarico kot kavcijo pri ženitvi gg. častnikov.

»Občazavarovalnica« v Ljubljani, »Assicurazioni Generali« Centrala v Trstu.

Podružnice v vseh večjih mestih Evrope: v Aziji: Aleppo, Angora, Beirut, Damaskus, Jeruzalem, Larnaca, Manila, Mersina, Saigon, Shanghai, Smyrna; v Afriki: Aleksandrija, Kairo, Khartun, Tunis in v Ameriki: New-York, Mexico, Rio de Janeiro, Sao Paulo.

Ustanovitev: leta 1831.

Delniška glavica 180 milijonov dinarjev, rezervni fondi 3.700.000.000 Din.

Vrši sledeča zavarovanja: požar, vlom, transport, življenje ter je njena specialiteta življensko zavarovanje.

Doslej je izplačala 11.338.000.000 Din na zavarovalninah.

Leta 1928 je izslavla družba 48.909 polic na življenje za skupni zavarovani znesek štirih milijard dinarjev.

Družba ima 87 lastnih palač v glavnih mestih Evrope, med temi v Jugoslaviji: v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu.

»Sava«, zavarovalna delniška družba, centrala v Zagrebu.

Podružnice v Ljubljani in vseh glavnih mestih jugoslovanskih banovin.

Ustanovljena leta 1921. Ustanovitelji: Jugoslovanski denarni zavodi: Prva hrvatska štedionica, Jugoslovenska udružena banka d. d. in Srbska banka d. d. v Zagrebu, Jadransko podunavska banka d. d. in Zemaljska banka d. d. v Beogradu, Zemaljska banka za Bosno in Hercegovino v Sarajevu.

Delniška glavica: 10 milijonov dinarjev.

Rezervni fondi: 30.518.708.— Din.

Vrši sledeča zavarovanja, vsakovrstna elementarna zavarovanja, kakor: proti požaru, tatinskem vlamu, razbitje steklenih šip, za škode vsled toče in na transportih, za nezgode, zakonilo jamstvo, zavarovanje avtomobilov, lom strojev, za škode vsled prekinjenja obrača.

Doslej je izplačala nad 100 milijonov dinarjev na zavarovalninah.

»Vardar« delniška zavarovalna družba, filijalna direkcija za Slovenijo v Ljubljani. Izvršuje točno in kulantno vsakovrstna zavarovanja, kakor:

požar	chomage	transport
vlom	avto-rizike	življenje
nezgode	poškodbe strojev	rente
jamstvo	razbitje stekla	toča

Informacije v vseh zavarovalnih zadevah brezplačno na razpolago.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani.

Podružnice: Beograd, Celje, Sarajevo, Split, Zagreb.

Zavarovalnica je osnovana na vzajemni podlagi leta 1900.

Rezervni fondi znašajo 16,491.474³⁵ dinarjev.

Doslej je izplačala na zavarovalninah Din 25,945.899.—.

Vrši sledeča zavarovanja: požar, steklo, zvonovi in življensko zavarovanje.

Je edina zavarovalnica v Jugoslaviji na čisti vzajemni podlagi.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Gospodarske beležke.

Izkoriščanje vodnih sil v Jugoslaviji.

»Trgovski list« poroča, da pripravlja vlada nov zakon, ki naj uredi izkoriščanje vodnih sil v Jugoslaviji. Jugoslavija razpolaga s 3,5 milijoni vodnih konjskih sil ob nizkem stanju, ki pa so zelo malo izkoriščane.

Prodaja ocelne kisline.

Zadnje čase je bila trgovska javnost mistificirana, češ, da je prodaja ocelne kisline v jakosti nad 15% prepovedana na podlagi odredbe ministra za javno zdravje iz leta 1925, ki pa je bila preklicana še predno je stopila v veljavo.

Razne oblasti so sicer prvotno nasedle protestu Zveze ocelnih tovarn in res zabranile na podlagi že ukinjene odredbe prodajo ocelne kisline nad 15%. Kakor rečeno, pa ta odredba ne obstoji, vsled česar je dovoljena prosta prodaja ocelne kisline do jakosti 80%.

Zračni promet:

Zagreb — Beograd — Skoplje prekinjen.

Zaradi nastopajoče zime je začasno prekinjena zračna plovba na progi Zagreb—Beograd—Skoplje. Piloti imajo sedaj nalogo, da osebno točno proučijo in preiščejo terenske razmere ob tej

progi ter določijo kraje za zasilna pristajališča.

Ker stojimo pred razmahom zračne plovbe v naši državi, se mora pričeti s pripravami za ustanovitev in zgradbo radiofonskih in signalnih postaj, organizirati treba čuvajnice pri zasilnih pristajališčih in rešiti vprašanje bencinskih zalog na islih.

Šef civilnega letalstva je znani naš letalski oficir Sondermayer, ki se uspešno trudi, da izpopolni našo zračno plovbo.

Naš uvoz v oktobru.

V oktobru je bilo uvoženih v našo državo 153.557 ton blaga v vrednosti 748 milijonov Din.

V prvih desetih mesecih letos je znašal skupni uvoz 1,375.451 ton v vrednosti 6373 milijonov dinarjev. Lansko leto v istem času je bilo uvoženega 1,264.450 ton blaga v vrednosti 6523 milijonov dinarjev; torej je letošnji uvoz za 111.001 ton v vrednosti 150 milijonov dinarjev manjši od lanskega.

Ako primerjamo uvoz z našim izvozom, ki je znašal v istem času letoš 4,360.406 ton v vrednosti 6328 milijonov dinarjev, doženemo, da je naš izvoz po

teži za 2,984,955 ton večji, po vrednosti pa za 45 milijonov dinarjev manjši od uvoza.

Konkurzi v novembru.

Jugoslovensko društvo za zaščito upnikov v Zagrebu je izdalo statistično poročilo v konkurzi v naši državi v mesecu novembru. Prelečeni mesec je bilo javljenih 85 novih konkurzov. Lani v istem času 91, torej 6 več.

Do posameznih pokrajinah odpade od novembrskih konkurzov na: Slovenijo in Dalmacijo 8, Hrvaško in Slavonijo 6, Srbijo in Črna gora 68, Bosno in Hercegovino 1 in na Vojvodino 2.

Do konca novembra je bilo javljenih 994 konkurzov (lani 830) in sicer jih odpade na posamezne pokrajine:

Slovenija in Dalmacija	61 lani	75	—	14
Hrvaška in Slavonija	79 lani	74	+	5
Srbija in Črna gora	793 lani	609	+	184
Hercegovina	12 lani	17	—	5
Vojvodina	49 lani	55	—	6

Medtem, ko so konkurzi v vseh pokrajinah države padli, je opažali močno naraščanje istih v Srbiji in malenkost v Hrvaški in Slavoniji.

Tovarna eroplanov v Mariboru.

Do poročilu »Jugoslovenskega Lloyda« se je tvrdka Raab & Katzenstein, ki je pred kratkim predvajala svoje eroplane na mitingu v Ljubljani in Mariboru, odločila, da ustanovi v Mariboru svojo tovarno, v kateri bi izdelovala spertna in polniška letala v vseh delih razen motorjev, ki bi jih dobavljala že izgojovljene iz svoje tovarne v Nemčiji. Tvrdka čaka samo še privoljenja naše vlade.

Naš tobačni izvoz.

Do konca oktobra letos smo izvozili 3012 ton tobaka v vrednosti 127 milijonov dinarjev. Lanski izvoz v tej dobi je znašal 2800 ton v vrednosti 101 milijon dinarjev.

Največ tobaka izvažamo na Češko-slovaško in Poljsko.

Otvoritev nove železniške proge.

4. t. m. je bila na svečan način izročena promet, 20 km dolga, nova železniška proga od Prokuplja do Pločnika.

Tvrdke v likvidaciji.

F. Jelenc & Co, družba z o. z. v Ljubljani. Terjalte je prijavi do 19. decembra.

Prva jugoslovenska tovarna »Dun-git«, d. z o. z. v Ljubljani.

Zastoj v usnjarstvu.

Trgovina s kožami in usnjem se nikakor noče razviti, ker diklira nakopičeno ameriško blago nižje cene. Tudi pri nas so zaloge večje kot običajno, vsled česar čakajo tovarne z nakupom. Cene surovim kožam so še vedno previsoke, da bi se zamoglo izdelano blago s pridom prodati.

Vsled nejasnosti glede bodočnosti cen usnja so nekatere tovarne že omejile obratovanje. Zelo trpe tudi trgovci s surovimi kožami, ki so računali z jensko prodajno sezijo.

Cene surovim kožam se gibajo med 9:50 do 13 Din, telečje pa 16—18.

Izkaznice pri državnih pogodbah in nabavah.

Licitanti in ofertanti za državne nabave in prodaje morajo po novem zakonu predložiti na dan dražbe predsedniku komisije pismeno spričevalo o svoji nabavljalni ali zakupniški zmožnosti, ki naj potrdi, da je dal firmo sodno registrirali, odnosno, da je v posesli obrtnega lista, ali da ima dovoljenje opravljati posle, ki so predmet licitacije. Taka spričevala izdajajo za trgovce pristojne zbornice, esfati in sindikati, za poljedelce pa občinski uradi in imajo veljavo tri mesece od izstavitve.

Poleg tega morajo naši državljani predložiti potrdila o plačanih davkih za tekoče tri meseče.

Poravnave in konkurzi.

Goslinčar Maks, trgovec v Ljubljani, Sv. Petra cesta 38. Prisilna poravnava. Prvi narok 10. decembra pri Deželnem sodišču v Ljubljani.

Marčan Josip, mesar v Ljubljani, Rimska cesta 21. Konkurz; prvi zbor upnikov 21. decembra, ugotovljeni narok 20. februarja 1930 pri Deželnem sodišču v Ljubljani.

Po širnem svetu.

Italijanski sladkor.

Letošnji pridelek sladkorja v Italiji je tako dober, da ostane po domačem konsumu še 535.000 ton za izvoz.

Madžarska trgovinska kriza.

Splošna gospodarska in socialna kriza na Madžarskem zavzema vedno večje dimenzije in izziva stalno naraščanje nezadovoljnosti. Vsled tega je Beethlenova vlada — zavedajoč se lasne nemožnosti pri delu za ublažitev nezdravega gospodarskega položaja — skušala dokazati, da ona ni vzrok žalostnih razmer ter se je med drugim povzpela celo do trditve, da je eden glavnih vzrokov: naraščanje števila trgovcev in trgovin.

Pa izjava je izzvala nerazpoloženje proli vladi med madžarskimi trgovci in je zveza budimpeštanskih trgovcev izjavila, da porast števila trgovin nikakor ne more kvarno vplivati na gospodarski in socialni položaj države; nasprotno se vsled medsebojnega tekmovanja in konkurence nižajo cene in blažilno vplivajo tako na socialno kot gospodarsko krizo.

Tudi ni neugodno notranje stanje Madžarske v nikakem pravilnem razmerju s stanjem v drugih državah, v katerih je istotako porastlo število trgovcev in trgovin, mnogokrat celo v veliko višjem številu.

Vzroke nezdravega stanja je iskali edino v državnih proračunih, za katere je odgovorna sedanja Beethlenova vlada. Medtem ko je bil državni proračun za leto 1913 urejen tako, da je odpadlo na poedinega državljana po 90 pönge, odpade po letošnjem proračunu 142 pönge na vsako glavo. S previsokim obdavčenjem je vlada ubila konsumno moč naroda. — Poleg tega pa očitajo trgovci Beethlenu, da je nad 50% celokupnega državnega proračuna določeno za osebne izdatke.

Da ubija trgovino in z njo splošni gospodarski in socialni položaj države poleg tega tudi birokratski in šikanozni ustroj državne uprave, dokazuje zlasti ne navadno velik porast konkurzov, ki

jih je bilo leta 1927 1097, leta 1928 1580 in do konca oktobra letos pa že celo 1744.

Prepir radi južnega tečaja.

Južni tečaj je ponovno predmet spora med Ameriko in Anglijo. Slednja namreč protestira anektiranju južnega tečaja za Ameriko, kar sedaj izvršuje tam Byrdova ekspedicija.

Ozemlje južnega tečaja je zelo bogato na premogovnih ležiščih in drugih rudninah, poleg tega pa tvori oporno bazo za zračni promet med Ameriko, Afriko in Avstralijo; torej ne gre za majhne reči.

Amerikanci ulemeljujejo svoje pravice do južnega tečaja z dejstvom, da je večina ozemlja šele sedaj odkrita po Byrdovi ekspediciji. Poleg tega pa je ameriški raziskovalec Vilkes bil na tem ozemlju že leta 1832, dočim je angleški raziskovalec Ros prišel tja šele l. 1840.

Rusko-kitajski konflikt.

Da se pospešijo mirovna pogajanja med Rusijo in Kitajsko v Mandžuriji, so sklenile velesile posredovati v Moskvi in Nankingu.

Vladna kriza v Belgiji končana.

Kot smo poročali v zadnji številki, je nesoglasje v narodnem vprašanju v Belgiji izzvalo vladno krizo. V tem vprašanju je dosežen sporazum in je ostala na vladi stara parlamentarna skupina.

Zaplenjena bolgarska imovina v Rumuniji.

Bolgarska vlada je proti zaplenitvi svojih posesti v Rumuniji sklenila protestirati pri »Zvezi Narodov«. Njenemu protestu se nameravata priključiti tudi Avstrija in Madžarska.

Vinska letina v Avstriji.

Letošnji vinski pridelek v Avstriji je nazadoval za 39% nasproti lanskemu. Po dosedanjih statističnih podalkih se ceni skupni pridelek vina letos na 473 tisoč hektolitrov.

Ohlajenje bolgarsko - italijanskih simpatij.

Nepričakovano zadržanje Italije pri reparacijskih konferencah skuša italijansko časopisje opravičevati z ogorčenjem italijanske javnosti zaradi nenaklonjenosti bolgarskega zunanega mi-

nistra Burova nasproti fašistom vdane-mu bolgarskemu poslaniku v Rimu Vl-kovu. Bolgarski tisk zavrača te napade kot neosnovane, češ da se Italija skuša vnaprej zavarovati zaradi lastnih ko-rstih, ki jih upa imeti, ako izigra dose-danje bolgarsko prijateljstvo.

Obrisi novega združnega zakona.

Doslej smo imeli v državi štiri raz-lične združne zakone, ki so sicer vsi bazirali na avstrijskem združnem za-konu iz l. 1873, vendar pa so se tudi bistveno razlikovali drug od drugega. Poleg tega pa smo s pridobitvijo go-lovih delov drugih držav celo oboga-tela za tri nadaljne načine. Tolika raz-ličnost v združnem zakonu je gotovo na kvar narodnemu gospodarstvu, ki mu je ravno združništvo ena glavnih opor.

Vsled soglasne želje, da se združ-ni zakon unificira in z modernizacijo prilagodi sedanjim razmeram, je poseb-na komisija, v kateri so bile predvsem zastopane zlasti slovenske zadruga po svojih najboljših strokovnjakih, izdelala novi načrt združnega zakona in ga oddala vladi v proučevanje in odobritev.

V glavnem oslone združni zakon enak našemu prejšnjemu. (Glej št. 2, str. 19 in št. 3, str. 34)

Jamstvo članov bo isto kot doseda-nje, torej lahko omejeno ali neomejeno. Vendar pa bo omejeno tudi najvišje število deležev za poedinega člana, medtem ko je po starem zakonu posa-mezen član imel lahko neomejeno šte-vilo deležev in z njimi združenih prav-ic, ako združna pravila niso števila in pravic deležev sama omejevala. Vsled tega se je združna oblika pod-jelja mnogokrat izkoriščala v čisto za-sebne namene na ta način, da je imela gotova oseba ali gotova rodovina ved-no absolutno večino, torej tudi neome-jeno vodstvo zadruga. Posebno zna-čilni so slučaji Peskovih zadrug.

Pri zadrugah z neomejeno zavezo bo mogoč samo en delež, in to samo pri eni zadrugi, ker — logično — nikdo ne more jamčiti s celim svojim premože-

njem na dve strani obenem. Pravice članov pri zadrugah z omejeno zavezo pa bodo omejene do največ 10 glasov za posameznika, če tudi bi le-ta imel večje število deležev.

Odpade tudi način dvojnih deležev, t. j. upravnih z večjimi in poslovnih ali opravnih deležev z manjšimi pravi-cami.

Glede načelstva in nadzorstva oslone pri starem; vendar bo onemogočena članom načelstva nabava izposojil pri zadrugi brez posebnega privoljenja nadzorstva. Tudi ta omejitev je zelo umestna, ker niso redki slučajji, ko se je v tem oziru zelo grešilo na škodo za-drug s favoriziranjem posameznih čla-nov, pa tudi celega načelstva. S tem pa bo ta način izkoriščanja zadrug vsaj deloma omejen.

Važnejših izprememb je tudi pričakovati v izpremembi sistema in neka-terih utesnitvah pri ustroju dosedanjih združnih zvez. Osnutek predvideva več načinov, in ni še jasno, za katerega se vlada odloči. Najbrž pa oslone pri tem, da bodo združne zveze ob-stojale z dosedanjimi pravicami, ako imajo najmanj 100 zadrug včlanjenih. Združne zveze z manj kot 100 člani-cami pa utegnejo izgubiti revizijsko pravico.

Nova je tudi dolžnost zadrug, da se včlanijo pri eni izmed revizijskih zvez, ker sodne revizije predvidevno odpa-dejo. Marsikateri zadrugi ta nova do-ločba ne bo ugajala, ker imamo samo v Sloveniji nad 70 zadrug, ki niso včlanjene v nobeni izmed obstoječih zvez. Razlogi, da obstoje in poslujejo te zadruga rajše izven zveze in so bile doslej podvržene sodnim revizijam, so zelo različni in mnogokrat prav tehtni,

Reformirani združni zakon pa najbrže ne bo stopil v veljavo z objavo, marveč bo pripuščen zadrugam daljši rok, da se istemu prilagode. zlasli z ozirom na prejšnje politične značaje nekaterih zvez.

Ali ste že
poravnali naročnino!

Lesni trg.

Iz ljubljanske lesne berze.

Lesna trgovina se še vedno noče razviti tako, kot bi to bilo pričakovati z ozirom na sezono. Zaključki so bili napravljani po večini za drva, trame in nekaj drugega stavbnega lesa, dočim bukovina popolnoma počiva.

Poleg blaga, ki se je iskalo, kot smo priobčili v zadnji številki, se išče še nekaj hrastovih podnic in kretnic ter na živ rob rezane jelovine in večja množina parjene bukovine, ostrorobo, paralelno očeljene.

Borzna povpraševanja sledijo zopet v prihodnji številki.

Ofertalna prodaja lesa.

Direkcija šum v Ljubljani prodaja približno 310 m³ obdelanega smrekovega lesa (razne vrste), ki leži na skladišču v Mačkovcu v okolišju šumske uprave v Kostanjevici, kjer se lahko ogleda.

Ponudbe za nakup do 30. decembra na Direkciji šum v Ljubljani.

Ofertalna prodaja lesa.

Na Pokljuki v območju šumske uprave na Bledu se ofertalno prodaja: 4470 m³ obdelanega smrekovega lesa, 39 m³ mehkih drv in 1137 m³ smrekovega lubja, Pojasnila pri Direkciji v Ljubljani in pri upravi na Bledu.

Ponudbe do 14. decembra na Direkcijo šum.

ANTON LUŠIN

borzni senzal za lesno stroko

Ljubljana, Gledališka ulica šte. 8/1

(Palača Pokojninskega zavoda)

Pisma: Ljubljana, poštni predal 85. Brzjavni: Lušinant, Ljubljana. Telef. 22-90.

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani šte. 13.999

Tržne cene.

Tržne cene v Ljubljani, dne 2. decembra 1929. — **Govedina** za 1 kg: V mesnicah po mestu I. vrste Din 22.—, II. 20.—, na trgu goveje meso I. Din 18.—20., II. 16.—18., III. 12.—16. — **Telefina** za 1 kg: I. Din 24.—25., II. 20.—22. — **Svinjina** za 1 kg: prašičje meso I. Din 25.—, II. 22.—24, slanina trebušne 22.—, slanina ribe in sala 24.—26, slanina domačih prašičev 22.—24, slanina na debele 24.—, masti 28.—, šunké (gnjali) 30.—35, prekajnega mesa I. 30.—32.50. — **Drobnica** za 1 kg: koštrunovega Din 14.—15, jagnjetine 18.—20, kozličevine 23.—. — **Klobase** za 1 kg: krakovskih Din 40.—, hrenovk 30 do 32, svežih kranjskih 35.— pol prekajenih kranjskih 32.—35, suhih kranjskih 50.—, pre-

kajene slanina 25.—30. — **Perutnina**: Piščanec 15.—25, kokoš 25.—35, raca 25.—30, domači zajec 8.—20. — **Divjačina**: Divji zajec Din 45.—60, poljska jerebica 15.—18, gozdna jerebica 25.—26, ključ 25.—26. — **Ribe** za 1 kg: karpa Din 25.—30, ščuke 35.—40, postvri 60.—80, klina 20.—. — **Mleko, maslo, jajca sir**: 1 liter mleka Din 2.50—3, 1 kg surovega masla 36.—40, čajnega masla 44.—52, masla 40.—44, bohinskega sira 34.—40, eno jajce 1.75—2. — **Pijače**: 1 liter starega vina Din 16.—22, novega vina 14 do 16, čaša piva 3.—3.50, vrček piva 4.50—5, steklenica piva 5.50—6. — **Kruh**: 1 kg belega Din 4.50, črnega 4.20. — **Sadije**: 1 ku luksuznih jabolk Din 6.—8, navadnih jabolk

2-5, 1 oranža 1-2-50, 1 limona -75-1-
Specerijsko blago: 1 kg kave Portoriko
 Din 72-76, Santos 46-48, Rio 32-40, kri-
 stalnega sladkorja 13-, sldkorja v kockah
 14-, kavne primesi 18- riža 8-10, 1 li-
 ter namiznega olja 18-, jedilnega olja 17,
 vinskega kisa 4-50, navadnega kisa 2-50,
 petroleja 7-50, testenin 9-10. — **Mlevski iz-**
delki: 1 kg moke št. 0 4-4-50, kaše 5-6,

ješprenja 6-, ješprenička 10-12, otrobov
 2-50, koruzne moke 4-4-50, koruznega
 zdroba 4-50-5, pšeničnega zdroba 5-6,
 ajdove moke I. 6-8, II. 6-, ržene moke
 4-50. — **Kurivo:** 50 kg premoga Din 30-,
 1 tona premoga 450-, m³ trdih drv 175-,
 mehkih drv 90-. **Krma:** 100 kg sladkega
 sena Din 125-, pol sladkega 100- kisle-
 ga 75-, slame 50-75.

Deharstvo.

Gibanje valut v tekočem tednu.

	Uradni tečaj Din	Prosti tečaj Din
1 angleški funt	275-50	275-36
1 ameriški dolar	56-40	56-35
1 avstrijski šiling	7-98	7-96
1 belga	7-90	7-90
1 bolgarski lev	-409	-40
1 češkoslov. krona	1-673	1-68
1 francoski frank	2-222	2-23
1 grška dragma	-733	-73
1 hol. goldinar	22-75	22-83
1 italijanska lira	2-956	2-96
1 kanadski dolar	56-10	56-20
1 madž. pönge	9-90	9-89
1 nemška marka	13-50	13-51
1 poljski zlot	6-33	6-33
1 rumunski lej	-336	-34
1 švicarski frank	10-958	10-96
1 turška zl. lira	247-	247-
1 španska peseta	7-85	7-80
1 turški pijaster	26-60	26-60

Dinar stoji mednarodno zelo trdno, lako, da ga svetovni finančniki smatra-
 jo za eno najstabilnejših valut. Zlato
 kritlje in kritlje v devizah znaša danes
 že okoli 40%. Diskont je za enkrat še
 vedno 6%, vendar je pričakovati zni-
 žanje. Narodna banka je ustanovila
 lastno tiskarno za tiskanje bankovcev;
 prej smo bili v tem oziru navezani na
 inozemstvo. V novi tiskarni so v tisku
 že 10-dinarski bankovci.

Španska peseta je vkljub naporom
 diktatorja, da bi jo stabiliziral, zdrknila
 od 8-13 Din na 7-85, torej za -28 Din
 ali skoraj za 3½% tekom meseca no-
 vembra.

Vse ostale valute so skoraj neizpre-
 menjene.

Praktični nasveti.

Kako ohranimo krzno.

V kožuhovalni se prah veliko rajše na-
 bira kot v drugem blagu in povzroča,
 da polagoma izgublja svoj sijaj, poleg
 tega pa daje raznemu mrčesu več mož-
 nosti za obstoj in je konečno neočišče-
 no, zaprašeno krzno nehigijenično. Ako
 zaprašeno krzno poizkušamo očistiti s
 ščetko, ali navadnim klofačem, ga po-
 škodujemo, ker škodi krznenemu sijaju
 že samo glajenje z roko. S kožuhovalno
 moramo postopati na sledeči način:

V lončeni ali porcelanasti posodi se-
 grejemo kolikor mogoče vrelo, v prah
 zdrobljeno kreda, ali še bolje magnezij-
 io, ako je krzno bele ali svetle barve;
 za temnebarvno in črno krzno pa raz-
 grejemo mekine (prosene plevel).

Suho kožuhovalno razprostrimo po
 mizi ter jo polfeseemo z vrelim praškom

in jo z roko dobro izlepemo po dlaki,
 da prašek zaide v notranjost kože.
 Nato izlepemo s klofačem krzno na
 notranji strani, dokler ne gre iz njega
 ves prašek ali mekine, ki pa poberejo
 s seboj vso nesnago iz krzna in ga po-
 leg tega dobro pretresemo na vseh
 straneh. Krzno bo izgledalo kot novo.

Kadar je kožuhovalina mokra, jo do-
 bro iztresi ter jo obesil daleč od peči
 tako, da se na nobenem kraju ne doti-
 ka kakega drugega predmeta.

Čiščenje namiznih nožev.

Ne drgnite nožev s peskom ali pepe-
 lom, ne perite jih v vroči vodi; to uniči
 tudi najboljše jeklo. Ako hočeš očistiti
 močno umazane nože, pokapaj ostrino
 z limonovim sokom in drgni, dokler ma-
 deži ne izginejo, potem pa jih dobro
 izbriši z volneno krpo. Uporaba peska,

pepela, pa tudi raznih drugih praškov in pasto napravi na jeklu vidne praske in povzročaja, da se po lakem trajnem čiščenju ostrina docela stanjša.

Po noči svetla pisava.

Mesto črnila vzemi nekoliko fosforovega kalcija v prašku, ga zmešaj z lakom od lanenega olja in pusti to nekaj časa na solncu. Pisava s tem svellilom napravljena ponoči fosforizira in je dolgo dobo v temi čiljiva.

Čiščenje pozlačenih okvirjev.

Stepi v loncu beljakovno dveh jajc ter jim dodaj še dve žlici kuhinjske soli. Ko se je zmes spenila, odrgni okvirje z njo potem krtačice, da postanejo čisti in zadobe blesk kot novi. Osuši jih z mehko krpo.

Čiščenje srebra.

Srebrni nakit, posodo in orodje najlažje očistite s krpo, ki ste jo namočili v tekočem amonijaku. Z malim drgnjenjem očistite srebro madežev, ki so nastali od kislin, jedil itd. Za tem izperite srebro dobro v mrzli vodi in ga osušite s suknom.

Pri drgnjenju z amonijakom pazite, da ga ne vdihavate, ker lahko to škoduje.

Opekline.

Prvo pomoč pri opeklinah in z njo tudi znatno olajšanje bolečin nudiš opečenemu, ako opečeno mesto namažeš z glicerinom ter previdno in lahno osušiš z mehko frotirko ali koščkom vate.

Žarko olje.

Da olje ne postane žarko, mu dodaj večkrat po par zrn soli. Ako pa imaš neuporabno žarko olje, ga postavi na toplo ter mu dodaj 5–10 kapljic solitarne kisline, ga dobro premešaj, na kar postane zopet uporabno.

Pranje s kostanjem.

Posušeni divji kostanj je izborno čištilno sredstvo zlasti za vrhno moško in žensko obleko. Zrele kostanje olupi in posuši ter zmelj v moko. Oprano mokro obleko posipaj s tem praškom zlasti na krajih, kjer milo ni izvršilo

svoje naloge. Pomenčaj in izperi z mlačno vodo!

Dobro je tudi namakali in prati obleko v vodi, v kateri si skuhal 1–2 kg suhega, na koščke zrezanega kostanja. V taki vodi oprana obleka, pozneje v čisti mlačni vodi izprana, izgleda kot nova ter se madeži več ne povračajo.

Lepilo za porcelan.

Primešaj arabskemu gumiju tolko žganega mavca (gipsa), da napraviš precej gosto mazilo. Namaži dobro oba prelomljena ali razbita dela, preveži dobro, da se liščita skupaj in pusli kake 3 dni stati. To lepilo je zelo močno; vendar take posode ne smeš prali v vroči vodi ali preveč dolgo zadržavali v njej tudi hladno vodo.

Sumeči sadjevec.

Nalij dobrega sadjevca v steklenice in vrzi vanje nekoliko zrn riža ter dobro zamaži in zaveži. Po par mesecih razvije razkrajajoči se riž ogljenčevo kislino, ki povzroči, da ob odpiranju zamašek počni kot pri šampanjcu. Čim dalje stoji vino v steklenici, tem boljši je učinek. Tako ohranjeni sadjevec pridobi tudi na okusu.

Kako odpraviš pege na obrazu.

Stisni v kozarec sok ene limone in raztopi v njem žličico navadne kuhinjske soli. Z brisačo, ki si jo pomočil v to raztopino, zdrgni nalahno obraz na pegastih mestih. Malo moraš sicer potrpeti, ker ta maža peče, vendar je uspeh velik.

Lepilo za petrolejke.

Ako se odlomi kovinasti nastavek pri svelilki, ga zopet zlepiš, ako vliješ vanj na ognju raztopljeni galun in hitro nasadiš na stekleni del svelilke, ki pa mora biti dobro obrisan. To lepilo se strdi, kakor hitro je ohlajeno.

*So zdrava in rdeča ličeca moja,
ker mamica kuha mi kavico PROJA!*

Hranite vse številke, ker Vam bodo v knjigo vezane služile kot trajen svetovalec. — Originalne platnice založimo mi.

Gospod sveta.

Roman bodočnosti.

(Nadaljevanje.)

Teh njegovih besedi se spominjam tako dobro, kot da sem jih včeraj čula. Bolele so me v dno duše in ubile v meni vsako naklonjenost proti njemu, dasiravno sem občudovala njegovo znanstveno delo. Zato sem se mu docela odlujila, ako bi tudi bilo boljše, da sem si vkljub svoji nolranji mržnji do njega prizadevala ostati njegova zaupnica in pomočnica. Mogoče bi tedaj ostali pri življenju še vsi oni nesrečniki, ki so morali poginiti na tako zagoneten nač'n.

Eskande je molčal, zatopljen v misli in čakajoč, da deklica nadaljuje.

»Mela sem dolžnost urejevali njegove papirje. Jak Lamber je ljubil red. Nekoč najdem v pepelu ostanek rokopisa. Nekaj sem zamogla še prečitati. In to je bilo tako čudno, da sem rokopis shrnila. Evo, to je dokument, ki sem ga hotela danes pokazati ministru.«

»In vi ga imate pri sebi?«

»Rokopis? Ne, ostal je v ministrstvu. Toda jaz ga zamorem povedati na pamet — in celo napisati, kako je izgledal.«

Eskande žurno pripravi pero in papir ter ponudi molče oboje deklici. Brez obotavljanja prične Žermena s pisanjem. Eskande se nagne ter s pogledom spremlja vsako vrstico in čita:

»Našel... izolirajoč skoro popolnoma... še mesec ali dva... samo denarjal...«

Nazval ga bodem: Kristalopir... Z njim... grozo celemu svetu.

...vsesava na nek način toploto teles, ki so v dosegu njegovih površin. Ta toplota prežema materijo, tedaj razgreva vsako telo, ki se nahaja v dosegu njene...«

Eskande se zave, da se je pričelo odkrivanje nenavadne zagonetke. Te nezvezane vrstice so imele velik pomen, ako jih se stavlja v zvezo z zadnjimi tajinstvenimi dogodki.

Če se Jak Lamber ni molil v svojih računih, in če ni previsoko cenil svojih iznajdb, se mu je resnično posrečilo iznajti neko telo, ki je bilo zmožno iz-

zivati nenavadne pojave. Tako je sklenil reporter svoje razglabljanje.

»Neverjetno, in vendar!« vzklikne Eskande. »Kreteni!«

Zaljivka je bila naslovljena birokratom v ministrstvu.

»Ali veste, kaj je bilo s tem Lamberjem?«

»Ne vem.«

»Jaz ga najdem! V vsakem slučaju ste vi dali prve podatke za razjasnitev tajnosti Radžev-zraka. Ni sicer izključeno, da je Lamberjevo pismo sama izmišljotina; kdo naj bi to vedel! Toda — ako ni?! — Vi se vrnete v Provén, gospodična in tam počakate moje brzojavke. Jaz najdem Lamberja! Ali ste kaj slavaljubljni gospodična?«

»Niti malo!«

»Kaj, vi ne bi hoteli mesla v Parizu?«

»O, če bi mi ponudili...«

»Za zdaj vam ga sicer še nikdo ne ponuja; vendar pa ni izključeno, da se to nekega dne ne zgodi. Na to ulegnemo tudi dolgo čakali. — Cujte, gospodična, ali bi se radi takoj preselili v Pariz?«

»Kako? — Če bi zamogla koristili...«

»Seveda! Jaz potrebujem pomočnika za reševanje te zagonetke. Za sedaj ne obelam še ničesar, nadejam pa se, da vas v najkrajšem času zaprosim, da prideite v Pariz. — Mi morete odstopiti ta papirček?«

»O, prosim!«

»Hvala! Divni ste! Sedaj pa — na po!«

Odpravila se. Ko prideča na prometnejše ulice, pripomni Žermena, da ima še nekaj nakupovanja, potem pa odide na kolodvor.

»Dobro, tedaj ob šestih na kolodvoru! Jaz vas spremim do kupeja. Na vsak način pa Vam hočem pisati.«

»Hočem,« pravi ona odločno, »da se ne obelodanja mojega imena!«

»Brez skrbi, gospodična! Nihče ne izve, kdo mi je dal te podatke.«

Razstaneta se — in Eskande se nehoče zagleda v lepo postavo oddaljujoče se dame.

V predsednikovem kabinetu.

Eskande ni prišel na kolodvor. Žer-mena je stopila v svoj kupe malo uža-loščena; rada bi še enkrat v' dela mla-deniča živih oči in prikupljivega go-vora.

Medtem je Eskande bogzna koliko-krat izvlekel uro, a je na svojo veliko žalost moral ugotoviti, da je s časom prekratek.

Ob sedmih odnese svoj članek v urednikovo pisarno.

»To so čudne zadevščine!« vzklikne urednik. »Ždi se mi, da je ta vaša znan-ka prevnela čitateljica romanov; pa jej je prišla ta šala na um — in vi ste jej nasedli, čemur se moram čuditi.«

»To sem pričakoval!« meni malomar-no Eskande. »Merti je konečno egalno: pride li vest v list — ali ne; vezan itak nisem.«

Urednik se zdrzne. Cenil je Eskande-ja, in ni mu bilo do tega, da ga izgubi.

»Dobro! Naj pride! Toda prosim vas, ne vežite s tem člankom svojega nam-ešččenja. Na vsak način moram prej vprašati ministrstvo, kaj mislijo tam o tej zadevi.«

Pričakovaje zveze, izprašuje Le Solé Eskandeja o deklici. Ta se izraža sicer precej suho, vendar urednik nekaj za-sluti in se prikrito nasmehne. V tem trenutku je zveza tu.

»A, vi ste, gospod predsednik? Le Solé pri aparatu. Eskande mi je prin-esel članek, nanašajoč se na izjave dek-lice, ki je bila danes pri načelniku va-šega kabineta. ... Kako? ... Da! O onem učenjaku, ki je baje iznašel... Torej...«

Le Solé obmolkne. Čujejo se samo nerazumljive besedice v telefonu. Pre-ide pet minut in urednik zaključí razgo-vor.

»Dragi moj,« se obrne k Eskandeju »vaš članek ne more priti. Minister je mnenja, da ne smemo razburjati javnega mnenja v sedanjem trenutku. Želi pa z vami govoriti o tej zadevi. Pojdite zvečer k njemu.«

Reporter srpa poročilo v žep. Za tem reče mrzlo:

»Prosim vas za dve stvari.«

»Kalere?«

»Kredit šesto frankov mesečno skozi pol leta za osebo, ki bo na uslugo uredništvu. In dalje — z obvezo, da vr-šim še nadalje svoj posel — dovoljenje, da smem opazovati in raziskovati afe-ro Radžev-zraka, — seveda na svojo lasno odgovornost.«

»Kak fantast ste še vedno, dragi mladič! Dobro, imate vse, kar želite! Ali pa bi smel vedeti, kdo je ta oseba?«

»Za sedaj še ne!« odvrne suho Eskande.

»In vi, imate pred očmi samo interese lista?«

»Vsekakor!«

»Dobro! Samo ne pozabite na posel pri ministru. Na svidenje!«

Notranji minister je ljubil Eskandeja ter ga nazival s »li«, kar je bil dokaz njegove velike naklonjenosti. Eskande mu je lo vračal s svojo neprisiljeno, odkritosrčno simpatijo.

»Hotel sem te videti, mladec. Kaj je to!? Zakaj se dviga tako hrumenje za-radi vesti, ki bazira na izmišljolinah? Ali bi rad škodoval ugledu lista? Pazi, da ti ne postrižem krempljčkov! Za-upati ti hočem še nekaj, kar te bo go-lovo zanimalo, toda pazi, da ohraniš to zase!«

Eskande se ironično nasmehne:

»Če je to raca, gospod predsednik, jo bomo brez pomišljanja zadavili.«

»Tebi sploh ne pridem na kraj. Pu-stimo pri miru deklico in njeno odkritje. Interesi čelega sveta nalagajo, da se zadevščina ne razkriči, ali razumeš?! Ono, o čemer sem te hotel zaupno ob-vestiti, se tiče vzajemnega naslopa vseh držav, ki so občutile blagor Radžev-zraka. Anglija predlaga, da se skliče velika mednarodna konferenca, ki naj sklepa o odnošajih nasproti tem nevidnim lopovom. Najboljše bo, ako zbereš svojo prljavo in se odpraviš na pot. Rad bi videl, da bi Le Solé-jev list prvi prinesel poročilo o tej konferenci. Zato o tem nisem obvestil nobenega drugega novinarja.«

»Ali je to vse?« vpraša Eskande in vstane.

»Vse, mladec! Glavno je, da zadeve ne poslabšamo z razpravljanji in obja-šnjevanji naših načrtov. Najmanj pa po-

trebujemo ravno sedaj kake Device Orleanske, ki bi s svojo nepremišljenostjo upropastila celo akcijo.«

»Sedaj vas pa prosim, gospod predsednik, bodite tako dobri ter napišite par besed za ministra prosvete. Rabim dopust za neko osebo za neko ko mesecev.«

»Drav dobrot! Želiš se kaj?«

»To je vse, gospod predsednik! Hvala vam najlepša! Do svidenja!«

»Ali se še jeziš?«

»Tega bi se nikakor ne upal. Nasprotno, zelo sem zadovoljen! Se priporočam!«

Eskande odide. Ko si pri izhodu zapali cigaro, začuti razigrano razpoloženje v duši.

V Provénsu je Žermana čakala zaman; »Svet« ni prinesel ni črkice, ki bi se nanašala na njena odkritja. Tri dni je mrzlično prelistavala časopise in končno začela že izgubljati vero v Eskandeja. Pa ne, da jo tudi on smatra za neumnico, kot oni v ministrstvu? Ali se je mogla tako moliti v njem?

Eskandejeva brzojavka ukine te mučne sumnje. On javlja:

»Ob treh popoldne pridem k Vam. Eskande.«

Žermani je odleglo. Brzojavko pokaže materi, in obe z nestrpnostjo pričakujeta posela.

Nova sotrudnica »Sveta«.

Po predstavljanju pojasni Eskande vzroke, ki so zaprečili nameravano ob-

javo v listu. Potem pa zaprosi Žermano za zaupen razgovor.

Deklica ga odpelje na mali vrtiček, in tam se razgovarjata nemoteno.

»Gospodična,« prične Eskande, »dovolite mi vprašanje. Mogoče se vam bo čudno zdelo, ker ne prihajam k vam, da vam izkažem uslugo, marveč nasprotno: prišel sem vas prositi, da jo vi napravite meni.«

»Govorite!«

»Koliko zaslužite kot nastavljenka fizike in kemije?«

»Dvesto peldeset frankov mesečno.«

»To ni veliko. V desetih in dvajsetih letih ne morete prihraniti ničesar.«

Ona se nasmehne.

»Povejte po pravici, gospodična, ali vas zanima življenje v Provénsu?«

»Imam svoj posel.«

»Da, ali ta posel je zelo slabo plačan. Vi ste vredni veliko več. Odkar sva se zadnjič poslovila, nisem izgubljal časa. Iskal sem Lamberja, toda nisem ga mogel najti; izgubil je pred dve mi leti. In ravno dve leti je, odkar se je pojavil Radža-zraka. To je značilno. Vi ga poznate; jaz pa bi ga zamogel srečati, ne da bi zaslulil, kdo je. Med tem sem prepričan, da ga moramo najti na vsak način.«

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Zaradi obširnega gradiva smo morali v tej številki izpustiti več važnih člankov, ki jih priobčimo prihodnjič.

Uredništvo.

Veletrgovci! .. Industriji! **Brez smotrene reklame ni uspeha!**

**Vaši oglasi v
Malem trgovcu
so najuspešnejši,
najcenejši in
najpotrebnejši,
ker**

**— izhajamo v 8.000 izvodih,
— smo strokovno, nepolitično
glasilo, ki
— ga dobivajo vsi manjši trgovci
Dravske banovine,
— tedaj najresnejši interesi
za Vaše produkte.**

Priporočamo sledeče tvrdke v Ljubljani:

Pražarna »Slada«, d. z. o. z.,
žitna kava, Cesta na Rožnik 19.

»Tribuna« F. B. L., tovarna dvokoles
in otroških vozičkov. Ljubljana, Kar-
lovska cesta št. 4 Prodaja na obroke!

Motvoz Grosuplje

**Volna,
bombaž,
nogavice
in rokavice**

v veliki izbiri
pri tvrdki

KARL PRELOG
LJUBLJANA
Gosposka ulica 3

Tovarniška zaloga!

Tovarniške cene!

SNEŽNE ČEVLJE, GALOŠE IN DRUGO OBUVALO

kupite **na debelo** pod
najugodnejšimi pogoji pri

ALEKS. OBLAT

SV. PETRA C. STA. ŠT. 18

LJUBLJANA

Telefon 2435

VELETRGOVINA KOLONIJALNE IN ŠPECERIJSKE ROBE
IVAN JELAČIN, LJUBLJANA

ZALOGA SVEŽE PRA-
ŽENE KAVE, MLETIH
DIŠAV IN RUDNINSKE
VODE

TOČNA IN SOLIDNA
POSTREŽBA!

ZAHTEVAJTE CENIK!

Tiskovine

ki jih potrebujete v Vašem poslovanju:
Račune, pisemske papirje, memoran-
dume, cenike, naročilnice v blokkih,
kuverte, etikete ter sploh vse komer-
cijelne tiskovine Vam dobavi hitro
in lično izdelane po najnižjih cenah

Tiskarna „MERKUR“ Ljubljana
Gregorčičeva ulica 23 - Telefon 2552

Za večja naročila zahtevajte proračune!

„VINOCET“ Tovarna vinskega
kisla, d. z. o. z.

LJUBLJANA

**radi najfinejši in najokusnejši
namizni kis** iz pri-
stnega
vina

Zahtevajte ponudbo!

**Tehnično in higiensko
najmoderneje urejena
kisarna v Jugoslaviji.**

Pisarna: Ljubljana, Dunejska cesta 1a, II. nadstr.
Telefon številka 2589.

Lastnik: Konzorcij za izdajo strokovnega tednika »Mali trgovec«. Za konzorcij in uredništvo: Lojze Zajc. Za tiskarno »Merkur«: Otmar Michálek, oba v Ljubljani.